

Verksamhetsberättelse för Skärgårdshavets Biosfärområde år 2014

*”Skärgårdshavets Biosfärområde är en levande modell
för hållbar utveckling i kust- och skärgårdsområden”*

**Sammanställd för Skärgårdshavets Biosfärområde av styrgruppen för
biosfärområdet och koordinatör Katja Bonnevier.**

Innehåll

1. BAKGRUND	3
2. ORGANISATION FÖR BIOSFÄROMRÅDETS VERKSAMHET	3
2.1. Nationell organisation	3
2.2. Lokal organisation	4
2.2.1. Egentliga Finlands NTM-central	4
2.2.2. Biosfärområdeskontoret	4
2.2.3. Intensionsavtal om verksamheten för Skärgårdshavets Biosfärområde	4
2.2.4. Skärgårdshavets Biosfärområdets Vinterträff – ett forum för deltagande och kommunikation	5
2.2.5. Skärgårdshavets biosfärområdes styrgrupp	5
2.2.6. Arbetsgrupper i samarbete med biosfärområdet	7
2.3. Finansieringen av biosfärområdets verksamhet	8
2.3.1. Ekonomi 2014	8
3. VERKSAMHET ÅR 2014	9
3.1. Verksamhet inom temaområden	9
3.1.1. Vård av naturen - kulturlandskap och betesdjur	9
3.1.2. Med gemensamma krafter för ett renare Skärgårdshav	12
3.1.3. Natur- och kulturturism	16
3.1.4. En levande skärgård anpassad till förändringar	17
3.1.5. Skärgårdshavets biosfärområde som ett ”brand” för skärgården	21
3.2. Allmänt	26
3.2.1. Upplysning och information	26
De elektroniska nyhetsbrev finns på biosfärområdets hemsida:	28
3.2.2. Representation, arbetsgrupper	29
Grupper:	29
3.3. Internationellt och nationellt samarbete	29
4. Rapportering och utvärdering av verksamheten	30
5. SAMMANFATTNING	30

1. Bakgrund

Skärgårdshavets Biosfärområde, som grundades 1994, är en del av Unesco:s forsknings- och utvecklingsprogram "Man and the Biosphere" (MAB). Målsättningen med MaB-programmet är att forska i och att skapa modeller för hållbar utveckling. Inom MaB-programmet är biosfärområdena modell- och försöksområden och de representerar samtidigt viktiga natur- och kulturvärden i ett större globalt nätverk. Ett nytt avtal om samarbete kring förvaltningen av Skärgårdshavets Biosfärområde gjordes för 2013-2014 mellan Egentliga Finlands NTM-central, Pargas stad och Kimitoöns kommun. Pargas stad handhar fortsättningsvis koordineringen av biosfärområdets verksamhet. Egentliga Finlands NTM-central betalar åt Pargas stad för handhavandet av koordineringen, medan alla tre samarbetsparter bidrar till verksamheten genom att driva projekt. I samband biosfärområdets kan även andra organisationer, företag eller privat personer förverkliga verksamhet som stöder de gemensamma målsättningarna.

2. Organisation för biosfärområdets verksamhet

2.1. Nationell organisation

Miljöministeriet (MM) har huvudansvaret för biosfärområdena i Finland. Undervisningsministeriet (UM) ansvarar för UNESCO:s program i Finland, samt de internationella kontakterna. Människan och biosfären (MAB) -programmets nationella kontaktpunkt i Finland och den nationella koordinatören är i Joensuu vid Finlands miljöcentral. Den nationella koordinatörgruppen för Unesco program sammankommer 2 ggr/året.

- Jarmo Heikkilä vid Finlands miljöcentral, placerad i Norra-Karelen, fungerar som nationell koordinatör för MAB-programmet.
- Skärgårdshavets koordinatör har haft regelbunden kontakt med miljöministeriets kontaktperson Jukka-Pekka Flander och Undervisningsministeriets kontaktperson Hannu Vainonen.
- Koordinatören deltar i den nationella koordinatörgruppens möten och informerar om Skärgårdshavets aktualiteter.

2.2. Lokal organisation

2.2.1. Egentliga Finlands NTM-central

Har huvudansvaret för Skärgårdshavets Biosfärområde

- Som ordförande fungerade Samu Numminen och Sanna Kipinä-Salokannel.
- Biosfärområdets koordinator har getts möjlighet att arbeta i NTM-centralens utrymmen.

2.2.2. Biosfärområdeskontoret

Kontoret är en del av Pargas stads näringstjänsters placerat i nya utrymmen i Stabshuset Korpo kyrkby.

Kontorets förvaltning:

- Har skötts i samarbete mellan NTM, Pargas och Kimitoön. Kontaktpersoner: Samu Numminen (NTM), Tomas Eklund (P) och Gunilla Granberg (KÖ).
- Avtal om samarbete kring förvaltning av Skärgårdshavets biosfärområde för år 2014 gjordes mellan dessa 3 parter.

Personal:

- Katja Bonnevier var anställd på heltid som koordinator vid Pargas stads näringslivstjänster.
- Sonja Tobiasson, projektledare för projektet Jag är en del av biosfären vid Pargas stad och Margot Wikström, projektledare för Finlands mathantverk vid Kimitoöns kommun till 28.2.2014.

2.2.3. Intentionsavtal om verksamheten för Skärgårdshavets Biosfärområde

- Avtalet trädde ikraft den 1.1.2012 och varar till 31.12.2017.
Egentliga Finlands NTM-central, Pargas stad, Kimitoöns kommun, Forststyrelsen, Åbo akademi, Åbo universitet och Egentliga Finlands förbund

2.2.4. Skärgårdshavets Biosfärområdets Vinterträff – ett forum för deltagande och kommunikation

Man ordnade nu för 5:te ggr Skärgårdshavets vinterträff, som fungerar som forum för deltagande i biosfärområdets verksamhet och utbyte av erfarenheter och idéer. Intresseföreningar, andra organisationer, företag och invånare kan aktivt involveras via vinterträffen. Evenemanget är öppet för allmänheten och temat varierar mellan åren. Vinterträffen var denna gången en del av den stora 20-års jubileumsfesten och dagen avslutades med en festmiddag.

Skärgårdshavets vinterträff 2014, vars tema var ”Skärgårdsutveckling under 20 år”, ordnades i skärgårdscentret Korpoström.

Evenemanget ägde rum den 28.2.2014 kl.10-16. Som medfinansierare fungerade Åbolands Skärgårdsstiftelse, Svenska Kulturfonden, Sverige-Finland kulturfonden, Stiftelsen för Åbo Akademi och Pargas stad.

I tillställningen deltog 110 personer. Vinterträffen behandlade Skärgårdsutveckling under 20 år och i programmet fanns allt från vetenskaplig information om förändringar i naturen till konkreta exempel på insatser för ett livskraftigt skärgårdssamhälle med bland annat Utö som ett exempel. Man presenterade också aktuell verksamhet inom biosfärområdet och planer för framtida. Vinterträffen fungerade som ett forum för diskussion och utbyte av kunskap och information och många nya kontakter skapades. Evenemanget upplevdes som mycket lyckat och talturerna intresserade alla trots deras varierande bakgrund och intresseområden.

Vinterträffen erbjöd igen ett forum för diskussion och utbyte av kunskap och information, samt skapade många nya kontakter. Evenemanget upplevdes som lyckat, man uppskattade att programmet var digert och varierande. Dessa forum har även en social betydelse och betydande uppgift för att skapa nya kontakter.

2.2.5. Skärgårdshavets biosfärområdes styrgrupp

Styrgruppen sammanträdde:

21.1 i Pargas stadshus

Samu Numminen, ordf., suppl. Leena Lehtomaa, ELY-centralen

Trygve Löfroth, Forststyrelsen

Jan-Erik Karlsson, Pargas stad

suppl. Berndt Löfberg, Kimitoöns kommun

Antti Karlin, Åbo universitet

Katja Bonnevier, koordinator för Skärgårdshavets biosfärområde, sekr.

Tomas Eklund, Pargas stads kontaktperson,
Sonja Tobiasson, projektledare/Biosfärområdet

Ärenden: Planering av jubileumsårets program

24.3 Ämbetshuset i Åbo

Samu Numminen, ordf., ELY-centralen
Trygve Löfroth, Forststyrelsen
Antti Karlin, suppl. Ilppo Vuorinen, Åbo universitet
Katja Bonnevier, koordinator för Skärgårdshavets biosfärområde, sekr.
Tomas Eklund, kontaktperson vid Pargas stad
Sonja Tobiasson, projektledare/Biosfärområdet

Ärenden: Planering av jubileumsårets program

26.6 Blå Musslan, Kasnäs

Sanna Kipinä-Salokannel, ordf., ELY-centralen
suppl. Laura Lehtonen, Forststyrelsen
Jan-Erik Karlsson, Pargas stad
Henry Engblom, Kimitoöns kommun
suppl. Berndt Löfberg, Kimitoöns kommun
Mikael von Numers, Åbo Akademi
Sonja Tobiasson, Jag är en del av biosfären/Skärgårdshavets biosfärområde,
Mats Nurmio, Kimitoöns kommun
Katja Bonnevier, koordinator för Skärgårdshavets biosfärområde, sekr.

Ärenden: Planering av jubileumsårets program och diskussion om samarbetsmöjligheter med Blå Musslan

9.9 NTM-centralen, Ämbetshuset, Åbo

Sanna Kipinä-Salokannel, ordf., ELY-centralen
Trygve Löfroth, Forststyrelsen
Henry Engblom, Kimitoöns kommun
Antti Karlin, Åbo universitet
Katja Bonnevier, koordinator för Skärgårdshavets biosfärområde, sekr.
Sonja Tobiasson, Jag är en del av biosfären

Ärenden: Projektplanering och planering av biosfärområdets flagga.

5.11 NTM-centralen, Ämbetshuset, Åbo

Sanna Kipinä-Salokannel, ordf., ELY-centralen
Trygve Löfroth, Forststyrelsen
Jan-Erik Karlsson, Pargas stad
Henry Engblom, Kimitoöns kommun
Antti Karlin, Åbo universitet
Katja Bonnevier, koordinator för Skärgårdshavets biosfärområde, sekr.
Tomas Eklund, Pargas stad

Ärenden: Förvaltning och finansiering. Framtidsplaner, vinterträff och biosfärområdets flagga

2.2.6. Arbetsgrupper i samarbete med biosfärområdet

Tillsätts av styrgruppen eller utnyttjas för samma ändamål redan skapade nätverk. Planerar verksamhet mera konkret.

- **Skärgårdshavets samarbetsgrupp, en arbetsgrupp för hållbar turism inom biosfärområdet** har tillsatts av Forststyrelsen. **Medlemmar:** Gunilla Granberg Kimitoöns kommun (senaste ordf.), Niclas Gestranius/ Martti Nilsson Pargas stad, Pia Relanto, Skärgårdscentrum Korpoström, Tapio Penttilä/Sami Heinonen, Egentliga Finlands förbund, Liisa Lemmetyinen, Turku Touring, Sirpa Vanhala, NTM-centralen Sjöfart, Katja Bonnevier, biosfärområdet, Antti Karlin, Åbo universitet och sekreterare Laura Lehtonen, Forststyrelsen.

Beskrivning: Uppgifter och arrangemang: Möten ca.2ggr/år, ordförande skiftar mellan kommunerna vartannat år. Gruppen sammanträder för att först och främst gå igenom LBP (Local Business partner) ansökningar och godkänna dessa. Gruppen skall även ta initiativ till att verkställa konkreta målsättningar som föreslås i strategin för naturturism. Gruppen har även en viktig roll som förmedlare av information om nationalparken och de möjligheter som PAN Parks nätverk innebär, inom de organisationer eller myndighet som gruppmedlemmen representerar. Samarbetsgruppen kommer även att fungera som en arbetsgrupp för utvecklingen av natur- och kulturturismen inom Skärgårdshavets biosfärområde (ett av biosfärområdets 5 temaområden).

Möten:

7.3 kl.12-14, Pargas hotell Kalkstrand. Forststyrelsen meddelade om att Panparks organisationen lagts på is. Man diskuterade hur man skall gå vidare i Finland.

- **Skärgårdshavet –arbetsgruppen under Pro Skärgårdshavets program fungerar som arbetsgrupp för temaområdet ”ett renare Skärgårdshav med gemensamma krafter”.** Arbetsgruppen är ett forum för deltagande enligt principerna för integrerad kustområdesförvaltning. *Arbetsgruppen har omkring 50 medlemmar, som representerar olika intressenter inom vattenvård och – användning i vattenområdet för Skärgårdshavet mellan Nådendal och Kimitoön. Ordförande: Tapio Penttilä. Koordinatorn fungerar som sekreterare. Föredragande är ofta från NTM-centralens enhet för vattenvård. Omkring 20 personer deltar på mötena.*

Möten:

19.3 NTM-centralen, Statens ämbetshus, Åbo 13 deltagare.

Ärenden: Aktuellt om vattenvårdsplaneringen och Pro Skärgårdshavet.

Höstens möte blev inte av på grund av allt för få anmälda.

2.3. Finansieringen av biosfärområdets verksamhet

Pargas ansvarade för koordineringen av biosfärområdets verksamhet. NTM-centralen betalade åt Pargas stad 60.000 euro för koordineringen av verksamheten, motsvarande den summa miljöministeriet har beslutat att bevilja årligen till NTM-centralen för biosfärområdesverksamhet.

Förutsättningen för att NTM-centralen betalar den utgivna summan är att det finns ekonomiska möjligheter till det. För övrigt bidrar alla tre parter med personresurser till biosfärområdeskontoret, främst i form av assistans med olika slag av kansliarbete samt representation. Alla bedriver dessutom projektverksamhet som stöder biosfärområdets syfte.

Under 2014 drev vardera kommunen ett projekt som främjade biosfärområdets målsättningar och delfinansierades av kommunerna.

Biosfärområdets verksamhet finansieras alltid av någon av huvudaktörerna eller med externa medel, som någon av huvudaktörerna ansökt om. Viktiga utomstående finansiärer är bland annat EU:s Central Baltic –program, EU:s landsbygdsprogram, ERUF-programmet, Leader-programmet, Kulturfonden och Åbolands Skärgårdsstiftelse.

2.3.1. Ekonomi 2014

De direkta kostnaderna för biosfärområdets koordinering under verksamhetsåret 2014 är **67.457€**. Denna summa inkluderar förutom lönekostnader, även kostnaderna för både inrikes och utrikes resor, hyra, telefonkostnader och andra kontorskostnader, samt köptjänster i samband med informationsverksamheten. Förutom de löpande kostnaderna innehåller den också kostnader i samband med vinterträffen och övriga tillställningar under året.

Inkomsterna under 2014 var **64.548 €**. För koordineringen av verksamheten erhöll man **60.000 €** som grundfinansiering av Egentliga Finlands NTM-central. För övrigt fick man i bidrag för vinterträffen **1842 €** av Svenska kulturfonden, Sverige-Finland kulturfonden, Åbolands Skärgårdsstiftelse och Stiftelsen för Åbo Akademi.

Kommunerna har bidragit till verksamheten genom att driva projekten Jag är en del av biosfären (EU/Leader) och Mathantverk i Finland (EU/ERUF). Jag är en del av biosfären med total budget **63.640 €**. Pargas stad var som huvudman och projektet pågick från 1.11.2013-31.12.2014. Mathantverk i Finland med total budget **74.850 €**. Kimitoöns kommun fungerade som huvudman och projektet pågick från 1.1.2013-28.2.2014. Kommunerna har skött administrationen av projekten. Pargas stad har dessutom stått för översättningstjänster och transportkostnaderna för vinterträffen. Forststyrelsen har stått för transporten till Jurmo under två utfärdsdagar för Biosfärområdet i skolan. Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi har stått för kostnaderna för Forum för Skärgårdsforskning på våren 2014.

3. Verksamhet år 2014

En uppdaterad version av strategin för Skärgårdshavets biosfärområdes verksamhet 2009-2011 har gjorts för perioden 2012-2017 (6 år) och de årliga verksamhetsplanerna följer riktlinjerna i strategin. Verksamheten kan verkställas av de samarbetsparter som ingått ett intentionsavtal om att delta i verksamheten eller av övriga intresserade parter.

3.1. Verksamhet inom temaområden

Tyngdpunkterna i biosfärområdets verksamhet ligger inom 5 olika temaområden. Verksamheten har delats in i temaområden för att ge den en klarare struktur och för att lättare kunna samordna huvudaktörernas verksamhet. Denna strukturering utesluter dock inte initiativ som ligger utanför dessa teman och inte heller andra aktörers deltagande i verksamheten. Nedan beskrivs verksamhet som drivs i samband med biosfärområdets program eller sådan verksamhet som biosfärområdets organisation vill lyfta fram som viktiga initiativ för att uppnå biosfärområdets målsättningar.

3.1.1. Vård av naturen - kulturlandskap och betesdjur

Ansvarig för temaområdet är Forststyrelsen

Målsättningar: Genom biosfärområdets verksamhet kan man skapa ett samordnat arbete inom naturvård. De finns flera aktörer i regionen som genom sin verksamhet bidrar till att bevara värdefulla naturängar och andra betesmarker i skärgården. Samarbetet mellan dessa aktörer och med betesdjursproducenterna kan förbättras betydligt. Huvudaktörerna inom biosfärområdets verksamhet samordnar sin egen verksamhet som berör kulturlandskap. Biosfärområdet bistår med både teoretisk och praktisk hjälp, för att upprätthålla ett fungerande nätverk inom kulturlandskapsvården. Via biosfärområdet kan modeller för vården av kulturbiotoper förmedlas och utnyttjas för att engagera folk till att vårda egna marker.

Skärgårdshavets biosfärområde kan fungera som ett modellområde, både nationellt och internationellt, för ett samordnat arbete kring bevarandet av värdefulla kulturlandskap och för naturvård genom skötsel. För att utveckla naturbetesprodukter samarbetar man gärna med andra biosfärområden som har liknande förhållanden. Det finns ett stort behov av flera betesdjur i skärgården och en ökad lönsamhet för betesdjursproducenterna. Både inom regionen och nationellt behövs mer upplysning om vården av kulturlandskap och naturbetesprodukters kvalitativa fördelar. Biosfärområdets nätverk utnyttjas också för att främja bekämpning och upplysning om faran med sådana främmande arter som kan orsaka problem.

Under biosfärområdets verksamhet samarbetar kommunerna, NTM-centralen, universiteten och Forststyrelsen med vården av kulturlandskap. Forststyrelsen som förvaltar nationalparkens markområden, ansvarar för skötseln av parkens kulturlandskap. Inom nationalparken finns redan många långvarigt skötta gamla betesmarker och uppföljningar har gjorts på en del av dem. Inom biosfärområdet finns också många privata markägare som önskar upprätthålla ett öppet betat landskap och som har gjort en skötselplan för sina marker. Genom kommunernas projektverksamhet inom biosfärområdet kan man fortsätta bygga upp en hållbar struktur för landskapsvård inom biosfärområdet. Det kräver ett aktivt samarbete mellan djurproducenter, markägare och andra centrala aktörer inom djurhållning och landskapsvård. Också skolorna har en betydande roll för upplysning och miljöfostran i fråga om att värna om naturens mångfald på skärgårdens värdefulla naturtyper.

Verksamhet med anknytning till biosfärområdet under år 2014

Verksamhetsplan	Förverkligade åtgärder	Ansvarig part, samt medel för förverkligande
Utveckla den småskaliga fårnäringen i skärgården, som är en viktig resurs för kulturlandskapsvården. <i>-Upplysning av allmänheten</i>	-Den mobila utställning var utlånad till 3 ställen: 19.6-19.7, Havsborg, Nötö 1.8-30.9, Utö havshotel, Utö 1-30.11 Villa Lande, Kimito	<i>Biosfärområdeskontoret</i>
Bekämpning av invasiva främmande arter: <i>-Upplysning och rådgivning om invasiva främmande arter, bl.a. vresros i skärgården.</i>	-Kimitoöns natur rf skrev om bekämpning av främmande arter i nyhetsbrevet 2/2014	<i>Biosfärområdeskontoret</i>
Information om naturängar och arter till lokala barn, ungdomar, vuxna och besökare.	-Naturängarnas biodiversitet lyftes starkt fram under Skärgårdshavets första Bioblitz i augusti på Holma. I samband med det gjordes en viktig kartering av flera mindre kända artgrupper på naturbetesängarna på Holma. (se mera nedan)	<i>Biosfärområdeskontoret. Jag är en del av biosfären-projektet (EU/Leader). Projektledare: Sonja Tobiasson. Forststyrelsen, Kimitoöns natur rf. och Skyddsfonden för Skärgårdshavet.</i>

Skärgårdshavets Bioblitz 2014

Bioblitz på Holma, en naturinventering och publikevenemang

Bioblitz är en metod att inventera naturen på ett visst område och involvera allmänheten i detta. Modellen har tillämpats utomlands och biosfärområdet införde idén till Finland och ordnade en Bioblitz den 15-16.8 på Holma. Även om Holma nås bara sjövägen hade arrangörerna ordnat med nio taxibåtturer från Kasnäs och på så sätt gjort det lätt för publiken att delta. Evenemanget var annonserat som ett hela familjens jippo och transport och deltagande var gratis.

Programmet på bioblitz gick ut på att följa de sakkunniga på inventeringsrundor i naturen. Det utvalda området ingick i Skärgårdshavets nationalpark. Åtta sakkunniga; forskare, lärare, doktorander, specialiserade på växter, fåglar, spindlar, skalbaggar, dyngbaggar, vattenmiljön, fjärilar, trollsländor och fladdermöss gjorde observationer på ett utvalt område tillsammans med besökarna. Observationerna skrevs ner på papper i terrängen och efter avslutad runda på dator. Vid baslägret fanns också litteratur i de berörda ämnena till fritt förfogande. För familjer gavs en möjlighet att delta i strandvattenkartering, som drogs av nationalparkens naturguide.

Bioblitzens giv för studerande. Före själva starten för bioblitz-karteringen fick årskurs 7 i Dalsbruks skola med 22 elever och två lärare delta i en strandvattenkartering som en del av skolundervisningen under fredagen. Fiskeri- och miljöinstitutet Livias miljövårdarlinjens 12 studerade deltog i bioblitz som assistenter åt de sakkunniga under inventeringsrundorna.

Holma är en året om bebodd ö, där det finns tre familjer året om och därtill fritidsbefolkning. Maria Sjöberg som bebor en av gårdarna håller får och kor, som är viktiga för att landskapet hålls öppet och för biodiversiteten. På Holma har Forststyrelsen på bybornas initiativ byggt två naturstigar, som ytterligare förhöjer upplevelsen och fördjupar kunskapen om Holma.

Behållningen av Bioblitz. För miljökarteringens del är resultatet på hälft. Några arter kunde inte fastställas i fält och artbestämningen fortgår i lab. Man hittade åtminstone 5 sällsynta arter. Allt som allt deltog 66 personer i Bioblitz som sakkunniga, arrangörer och publik. En social behållning av Bioblitz var att arbetsättet, då publik och forskare går tillsammans på observationsrundor och samarbetar på lika grunder, upplevdes som

mycket givande och i förlängningen ägnat att sänka trösklar mellan forskarsamfundet och den stora allmänheten.

Arrangörerna för Bioblitzten var Skärgårdshavets Biosfärområde i samarbete med Skärgårdshavets Nationalpark, Kimitoöns natur och Arkipelagia-sällskapet. Maria Sjöberg stod för värdefull hjälp i praktiska arrangemang från planering till genomförande.

3.1.2. Med gemensamma krafter för ett renare Skärgårdshav

Ansvarig för temaområdet är NTM-centralen

Målsättningar: Under Egentliga Finlands NTM-centrals Pro Skärgårdshavet -program finns redan ett regionalt nätverk för samarbete inom vattenvård. Nätverket arbetar med regionala strategier och åtgärdsprogram för skötseln av vattenområdena. Inom programmet finns en arbetsgrupp för Skärgårdshavet som fokuserar på Sydvästra Finlands skärgård. Med hjälp av det här nätverket kan man stöda kommunikation och samarbete inom vattenvård i biosfärområdet och initiera lokala projekt för att förbättra Skärgårdshavets tillstånd. Nätverket främjar också samarbete inom förvaltning och skötsel av kustområdet (Integrated Coastal Zone Management). NTM-centralen koordinerar sin verksamhet inom vattenvård, som sker inom biosfärområdets gränser så att den kan kopplas till övrig verksamhet inom biosfärområdet. Pro Skärgårdshavet – programmets arbetsgrupp för Skärgårdshavet sköts i samband med biosfärområdet.

Under biosfärområdets verksamhet kan små konkreta projekt startas för att åtgärda lokala utsläppskällor och bidra till innovativa modellösningar inom vattenvård. Lokalbefolkningen har en viktig roll i fråga om vattenvården, för det försämrade tillståndet berör dem direkt och de lokala åtgärderna kan ha en stor lokal inverkan. I fråga om vattenvård är miljöfostran viktig och man strävar till att engagera folk till konkret handling med bland annat avloppsvattenreningen och kretsloppsbaseade lösningar.

De pågående undervattenskarteringarna (VELMU) i Skärgårdshavet är viktig verksamhet för biosfärområdet för att öka kännedomen om undervattensmiljön och kunna ta den informationen i beaktande vid planering av markanvändning. NTM-centralens, Forststyrelsens, Åbo Akademis och Åbo universitets roller inom arbetet med undervattenskarteringar är betydande.

Åbo universitet med Skärgårdshavets forskningscentral har en viktig roll i fråga om biologisk information om Östersjön och dess tillstånd. Åbo Akademis verksamhet i Skärgårdscentret Korpoström bidrar till biosfärområdets kunskapsbank om Östersjön. Via biosfärområdet kan forskningsresultat populariseras för allmänheten. Egentliga Finlands förbund har utvecklat en för allmänheten tillgänglig databas på nätet med kartor

som presenterar uppgifter om regionen med ett brett tvärvetenskapligt perspektiv. Den här databasen kan vara ett bra verktyg för att förmedla information. Biosfärområdet kan också ha en roll i att förmedla information mellan högskolor och statliga myndigheter till kommunerna för att stöda de kommunala tjänstemännen i sitt arbete.

Verksamhet med anknytning till biosfärområdet under år 2014:

Verksamhetsplan	Förverkligade åtgärder	Samarbetsparter, samt medel för förverkligande
<p>Vattenvård regionalt och lokalt. Verksamhet i samband med Skärgårdshavet - arbetsgruppen inom Pro Skärgårdshavets program.</p> <p><i>-lokala planeringsåtgärder</i> <i>-upplysning om vattenvård</i> <i>-upprätthållande av samarbetsnätverk</i> <i>-arbete kring arbetsgruppens utvalda teman</i></p>	<p>-ett möte med arbetsgruppen för Skärgårdshavet hölls den 19.3 i Åbo</p> <p>- Vi inbjöd föreningar och sammanslutningar till projektverkstäder kring temat "Hur kan vi göra en insats för Skärgårdshavet?" 11.11 i gamla kommunalstugan i Nagu och 18.11 på Café Adèle i Sagalund i Kimito. 27 personer deltog. Tillställningen ledde till olika följdinitiativ.</p> <p>-Biosfärområdet i skolan handlade om skräp i havet. Man besökte Jurmo för att städa stränder.</p> <p>-Man hjälpte till i HSR:s kampanj Snygg Beach genom att förverkliga några städprojekt och uppmana biosfärområdets invånare till städning.</p> <p>- I december lanserades en mobil fimpburk. Den tillverkades i 1000 ex som ett pionjärprojekt. Tanken är att sprida den till alla sådana aktörer (festivaler, föreningar, mfl) som kan låta tillverka den för en större användargrupp. Fimpburkens yttersta avsikt är att minska nedsmutsningen av fimpar i naturen och havet genom att bruket av fimpburken blir mera allmänt bland rökare. Etiketten komprimerar budskapet med burken :</p> <p>Fimpa här och nu</p>	<p>ELY/miljö</p> <p>Pro Skärgårdshavet – programmet, kontaktperson Pekka Paavilainen (pekka.paavilainen@ely-keskus.fi)</p> <p>Skärgårdshavet-arbetsgruppen, sekreterare: Katja Bonnevier (katja.bonnevier@pargas.fi)</p> <p>Biosfärområdeskontoret.</p> <p>Jag är en del av biosfären-projektet (EU Leader).</p> <p>Projektledare: Sonja Tobiasson</p> <p>Håll skärgården ren rf. (HSR), Jurmo byalag, Skärgårdshavets skola, Kyrkbackens skola i Nagu, Dalsbruks skola, Biosfärområdet i skolan 2014 och Jan-Erik Karlsson.</p>

	En fimp i naturen är en hälsorisk	
<p>Förbättrad avloppsvattenrening. -stödja förverkligandet av förbättrad avloppsvattenhantering på glesbygden utanför kommunala nätverket. -informera om torrdass</p>	<p>-Projektet var med och ordnade en marknad för hållbara lösningar i skärgården. Projektets roll är bidra med kunskaps- och kompetenshöjande program, samt engagera till val av hållbara lösningar. Teman för mässan Hållbara lösningar i skärgården var rening av avloppsvatten, torrtoaletter, kompostering, alternativa energilösningar och avfallshanteringen i skärgården. Mässan ordnades i Sattmark i Pargas tisdagen den 24 juni och på Nagu södra torg onsdagen den 25 juni. 16 leverantörer var på plats och 75 besökare i infotältet. Besökarmängden på mässan uppskattades till 500 pers.</p>	<p>Pargas stad, Valonia och biosfärområdeskontoret. Jag är en del av biosfärenprojektet (EU/ Leader). Projektledare: Sonja Tobiasson.</p>
<p>Ökad kunskap om undervattensmiljön. -Undervattenskarteringar -popularisering och upplysning</p>	<p>-mobilitetställning ”Skärgårdshavet under ytan” besökte 10 ställen: 28.2 Vinterträff, Korpoström 3-31.5 biblioteket i Pargas 1.6 Skärgårdshavets dag, Forum Marinum, Åbo 2.6- 7.7 biblioteket i Nagu 8-10.7: båtmuseet i Houtskär 14.7-31.8 Skärgårdscentrum, Korpoström 1-30.9 biblioteket i Houtskär 1-6.10 Arken, Åbo Akademi, Åbo 15.10 Biologiska institutionen, Åbo Akademi 10.12 Seminarium i Åbo 11.12- Biologiska institutionen, Åbo Akademi -Skärgårdshavets Bioblitz den 15-16.8 på Holma var en naturinventering under 24 timmar där forskare tillsammans med allmänheten gick i grupp och upptäckte tillsammans. 67 personer deltog som arrangörer</p>	<p>Forststyrelsen, Pargas, Kimitoöns natur rf, Skyddsfonden för Skärgårdshavet och ÅA/Christoffer Boström. Biosfärområdeskontoret. Jag är en del av biosfärenprojektet (EU/ Leader). Projektledare: Sonja Tobiasson.</p>

	eller deltagande publik. Åk 7 från Dalsbruks skola besökte Holma som en del av undervisningen, varvid de bl.a. studerade arter i strandvattnet.	
Hållbara lösningar för avfall, avlopp och energi på öar. -Näringsämnenas kretslopp, olika alternativ för energikällor och förbättrad avfallshanteringen.	-Mässa för hållbara lösningar. Se ovan.	Pargas stad, Valonia och Biosfärområdeskontoret. Jag är en del av biosfären-projektet (EU/ Leader). Projektledare: Sonja Tobiasson.

Den mobila utställningen ”Skärgårdshavet under ytan”

Projektet har gjort en mobil utställning med temat ”Skärgårdshavet under ytan”. Man samarbetade med Åbo Akademi och Christoffer Boström producerade tillsammans med sina studenter material för utställningen som handlade om naturtyper under ytan och miljöproblemen i havet. I samarbete med Åbolands fiskarförbund gjorde man också en rollup om fisket i Skärgårdshavet. Allt som allt blev det 7 rollups om Skärgårdshavet och biosfärområdet. Utställningen översattes till finska och de finska texternas sammanställdes i ett häfte som följer med utställningen. Man valde att trycka endast en upplaga av utställningen. Utställningen har setts av 494 personer enligt gästboken, och har också varit uppställd utan gästbok.

Den mobila utställningen Skärgårdshavet under ytan

3.1.3. Natur- och kulturturism

Ansvarig för temaområdet är Forststyrelsen

Skärgårdshavets biosfärområde, som en plattform för kommunikation, fungerar som ett verktyg vid utvecklingen av natur- och kulturturismen. Biosfärområdets uppgift är att speciellt stöda kommunikationen mellan kommunerna och Forststyrelsen i fråga om naturturism, både i nationalparken och i dess omslutande område.

Forststyrelsens roll är mycket central inom utvecklandet av naturturismen i skärgården. I samband med utvecklandet av Panpark -programmets koncept i nationalparken och dess förankring i regionen kan även biosfärområdets roll definieras i fråga om turismen. Företagarnas deltagande i parkens arbete inom turismutveckling är också av stor betydelse för biosfärområdet. Genom samarbete mellan programmen kan man hitta gemensamma nämnare som stöder båda programmens målsättningar. De geografiska gränserna för programmens verksamhet vore lämpligt att låta justeras till att befatta samma område. Man kan också sammankoppla koncepten inom marknadsföring. Skapa en modell för produkter och marknadsföring för turism med koppling till biosfärområdet. Speciellt viktigt är att lyfta fram områdets egen kulturella identitet och erbjuda åt besökare på området både naturen och kulturen som en upplevelse och som en möjlighet till avkoppling. Genom arbetet med en lokalt förankrad arbetsgrupp förverkligas även biosfärområdets koncept och bidrar till en modell för hållbar utveckling av turismen. Den lokala arbetsgruppen som eventuellt tillsätts för arbetet med Panparks, skulle också kunna fungera som arbetsgrupp för temaområdet för natur- och kulturturism inom biosfärområdet.

Samarbete med kommunernas utvecklingsverksamhet, företagarna och invånarna på området är av stor betydelse för verksamheten. Under biosfärområdets verksamhet strävar man till att utveckla modeller för uppföljning av både ekologiska och sociala faktorer kopplat till en ökad turism. Gällande lokala gränsvärden för turismens tillväxt har Sjö, var Åbo Universitets Skärgårdsforskningscentral är verksam, en central roll och kan fungera som pilotområde. Man sammankopplar målsättningarna för natur- och kulturturism med de regionala målsättningarna för turismutvecklingen. Inom marknadsföringen av regionen kan konceptet för Skärgårdshavets biosfärområde användas för att höja profilen och locka en ny målgrupp av turister.

Verksamhet med anknytning till biosfärområdet under år 2014

Verksamhetsplan	Förverkligade åtgärder	Ansvarig part, samt medel för förverkligande
LAC rapport över	-under arbete	Forststyrelsen/ Trygve

Skärgårdshavets nationalpark. Turismens inverkan på naturen kartläggs.		Löfroth
Utveckla produkter med koppling till biosfärområdet	-Nationalparkens utfärdsvecka ordnades den 1-8.6 och 24.-31.8 Smakrundan ordnades under båda.	Forststyrelsen/Laura Lehtonen, Biosfärområdeskontoret. Jag är en del av biosfären-projektet (EU/Leader). Projektledare: Sonja Tobiasson.

3.1.4. En levande skärgård anpassad till förändringar

Ansvarig för temaområdet är Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi

Målsättningar: Det här temaområdet är de mest mångformiga av alla biosfärområdets temaområden. Man prioriterar här länken mellan högskolor och allmänheten. Högskolorna och forskningsinstituterna kan inom biosfärområdets enhet för forskning och utbildning, speciellt verka inom detta temaområde.

Man satsar på en tvärvetenskaplig överblick av temat, där ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter beaktas. Under biosfärområdets verksamhet är ett tvärvetenskapligt perspektiv nödvändigt och man strävar till att utveckla kommunikationen mellan de olika vetenskapliga inriktningarna för att hitta de relevanta frågeställningarna för en hållbar utveckling.

Under det här temaområdet bygger man på ett långsiktigt samarbete mellan högskolorna i frågor med anknytning till skärgården. Man strävar till att kartlägga avslutade och pågående skärgårdsrelaterade forskningsprojekt och undersökningar. Man planerar också nya undersökningar och forskningsprojekt som behandlar ekologiska, sociala och ekonomiska förändringar i skärgården. De kan beröra ämnen som, till exempel ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbara modeller för anpassning till förändringar i naturen. Man strävar till samarbete med högskolor som representerar andra biosfärområden i det globala nätverket av biosfärområden. Enligt de internationella riktlinjerna uppmanas man att lyfta fram anpassningen klimatförändringarna under kommande verksamhetsperiod.

Inom detta temaområde är det speciellt viktigt med seminarier och workshops för att hålla invånarna ajour med viktiga och ofta alltför lite eller ensidigt behandlade frågor gällande förändringar i vår omgivning. Biosfärområdets nätverk erbjuder ett brett

spektrum av sakkunskap i fråga om skärgården. Här är det speciellt viktigt med kommunikationen mellan högskolor och kommunernas beslutsfattare, samt framför allt med invånarna. Det behövs en plattform för diskussion och förmedling av information från forskarvärlden till allmänheten.

Denna helhet kräver dessutom en samordning av viktiga teman för bosättning och sysselsättning i skärgården. I fråga om företagande i skärgården arbetar man för hållbar utveckling av näringslivet, där både traditionella och nya näringar beaktas. Man strävar till att definiera vad hållbarhet är i fråga om företagandet. De digitala kommunikationsmedlen ger oss flera möjligheter att utveckla företagandet på glesbygden. Genom samarbete Åbolands Skärgårdsstiftelse, som grundats i samband med biosfärområdet, har man möjlighet att förverkliga åtgärder som stöder en levande skärgård. Stiftelsen förvaltar skärgårdshemmanet på Brännskär, och man utvecklar en modell för hur året om verksamhet kan utvecklas i utskären genom arrende.

Verksamhet med anknytning till biosfärområdet under år 2014:

Verksamhetsplan	Förverkligade åtgärder	Ansvarig part, samt medel för förverkligande
Samarbete i samband med skärgårdsrelaterad forskning	-Seminariet Islands and Island Life som ordnades den 1.10 samlade intresserade till Arken på Åbo Akademi. 55 personer deltog i seminariet som ordnades på engelska. Rubrikerna var bl.a. klimatförändringens påverkan på skärgården, hur man kan nå energisjälvförsörjning enligt modell Samsö, fritidsbostäder i delad ägo, forskning kring samhällen på fyröar. Seminariet avslutades med en Think tank som diskuterade behovet av en samordning av all öforskning som bedrivs.	Biosfärområdeskontoret Jag är en del av biosfärenprojektet (EU/ Leader). Projektledare: Sonja Tobiasson. SIÅA
Samordnade av forskare med anknytning till skärgården. Presentera aktuell skärgårdsrelaterad forskning för allmänheten. -Forum för skärgårdsforskning 2ggr/år.	-Våren: Lokalhistoria, 25.4 i Korpoström. Ca.30 pers. -Hösten: Öforskning (se ovan)	SIÅA , kontaktperson: Nina Söderlund (nina.soderlund@abo.fi). Biosfärområdeskontoret. Jag är en del av biosfärenprojektet (EU/ Leader). Projektledare: Sonja Tobiasson.

Enskilda föreläsningar för att stödja bevarandet av naturens mångfald och hållbara lösningar för nyttjande av naturresurser inom biosfärområdet.	-3.6 Fästingseminarium i Korpoström/Pro Korpo. Biosfärområdet som medarrangör.	Koordinator, ÅA, ÅU
Upplysning och diskussion om viktiga teman för biosfärområdet.	-Vinterträffen 2014 -Forum för Skärgårdsforskning vår och höst (se ovan)	Biosfärområdeskontoret. Jag är en del av biosfären-projektet (EU/ Leader). Projektledare: Sonja Tobiasson. Svenska Kulturfonden och Åbolands Skärgårdsstiftelse. SIÅA.
Främja åretom boende och näringsverksamhet i yttre skärgården. -Utveckla verksamhet i samband med skärgårdshemman, Brännskär som pilot.	-Man slutförde bygget av en natur- och kulturstig och en besökshamnshustu -Planeringen av gamla bostadshusets restaurering och renovering slutfördes.	Åbolands Skärgårdsstiftelse, biosfärområdeskontoret Projektet: Brännskär – en knutpunkt i skärgården (Leader-programmet)
Dokumentera kulturarv i skärgården	-insamling av arkeologiskt och kulturhistoriskt material i biosfärområdet	Forststyrelsen/Tapani Tuovinen
Ungdomars koppling till egen närmiljö och förståelse för natur- och kulturvärden förstärks och biosfärområdet presenteras i skolan.	-Biosfärområdet i skolan 2014. Undervisningsprogram med högstadielärover i åk 7. Detta år var tema avfallssortering och skräpl i havet Lektioner Dalsbruk 28.4, Nagu 29.4, 30.4 och besök till Jurmo 20.5, 21.5..	Biosfärområdeskontoret. Forststyrelsen, kommunerna: Skärgårdshavets grundskola, Kyrkbackens skola i Nagu/Peter Rönnberg (peter.ronnberg@edu.pargas.fi) och Dalsbruks skola/kontaktperson Sara Ohls-Eerola.
Program för hållbar verksamhet i daghem o. dyl.	-Gäddan & gänget avslutade sin runda om temat avfallssortering i daghemmen. -En ny agenda under planering med temat Skärgårdshavet under ytan för verksamhetsåret 2015-2016. Bidragsansökan till Litteratursällskapet inlämnad.	Koordinatör, Pargas stad, Gäddans planeringsgrupp
Främja en bättre, miljövänligare	-Man bjöd in representanter för Skärgårdens Trafikantförbund	Styrgruppen, kommuner, NTM-central och företagare

förbindelsebåtstrafik för skärgården.	från Stockholm till vinterträffen den 28.2. Skärgårdstrafiken i Stockholms skärgård - Bengt Adamsson, ordförande och Lars Berglöf, Skärgårdens Trafikantförening	
Främja hållbart boende och stärk lokal identiteten i biosfärområden.	-Man kom vidare i planeringen av gemensam verksamhet under NordMAB mötet i Skärgårdshavet. -Man ansökte om finansiering från Nordiska ministerrådets program för samarbete mellan Kanada och Norden för ett gemensamt projekt för NordMAB. -Man ordnade en marknad för hållbara lösningar i Nagu och i Sattmark. (Se ovan)	<i>NordMaB, Biosfärområdeskontoret</i>

Marknad för hållbara lösningar i skärgården

Projektet var med och ordnade en marknad för hållbara lösningar i skärgården. Det ordnades i samarbete med Valonia och Pargas stad, för att nå ut till en stor publik som möjligt. Projektets roll är bidra med kunskaps- och kompetenshöjande program, samt engagera till val av hållbara lösningar.

Teman för mässan Hållbara lösningar i skärgården var rening av avloppsvatten, torrtoaletter, kompostering, alternativa energilösningar och avfallshanteringen i skärgården. Mässan ordnades i Sattmark i Pargas tisdagen den 24 juni och på Nagu södra torg onsdagen den 25 juni. Evenemanget var annonserat som ett hela familjens jippo och hela området hade fritt inträde.

Mässan bestod av två kompletterande helheter, ett utställarområde och ett informationstält med infoinslag varje halv timme, för vilket projektet ansvarade för.

Utställarområdet bestod av leverantörer av flera olika fastighetsspecifika avloppsvattensystem och olika typer av torrtoaletter och kompostbehållare. Några alternativa energilösningar presenterades. 16 leverantörer var på plats.

Infotältet med infoinslag var biosfärområdets ansvarshelhet i planering och genomförande. Infoinslagen startade varje halvtimme, kl 11-17 och publiken fick tillfälle att ställa frågor mellan inslagen. Rubriker för infoinslagen var avfallshantering, avloppsvattenlösningar, människans ansvar i naturen, alternativa energilösningar i lantbruket, plast som miljöbov i havet mm. Förutom utställarområde och infotält bjöd miljömässan på presentation av gengasdriven bil, elcyklar, program för barn och dragspelsmusik. För mässbesökare fanns det två torrtoaletter av märket Keko att tillgå, den ena en urinseparerande mulltoalett och den andra en vattenfri pissoar för män. Båda toaletterna var kemikaliefria torrtoaletter och avfallet från dem kan samlas in och utnyttjas som gödsel. Publikciffror är svåra att uppge för leverantörsområdet. Den allmänna uppfattningen var att leverantörerna fick gott om kundkontakter och planeringsuppdrag. Besökarna i infotältet var 75 personer.

Infoinslag på marknaden.

3.1.5. Skärgårdshavets biosfärområde som ett "brand" för skärgården

Ansvariga för temaområdet är kommunerna

Man skapar tillsammans en profil för biosfärområdet. Biosfärområdets profil byggs upp av allas insatser och är därför också en del av alla de involverade aktörernas egen profil. Under kommunernas ledning kan man utveckla och marknadsföra biosfärområdet som ett "brand".

Både verksamhetens huvudaktörer och andra aktörer i regionen är viktiga för att bygga upp biosfärområdet som en modell för hållbarhet. Varje invånare och företagare inom biosfärområdet kan bidra till ett hållbart samhälle. Det här är vad som ger biosfärområdet en positiv "image" och som syftar på en hög kvalitet. Då man bygger upp ett "brand" under biosfärområdet, så är det denna helhetsuppfattning som säljer. Man samarbetar med invånare och företagare i att skapa den rätta profilen, som baserar sig på biosfärområdets målsättningar. Många biosfärområden har utarbetat modeller för partnerskap med allt från företagare till musikfestivaler eller ideella föreningar.

Skärgårdshavets biosfärområde har redan utvecklat ett slags partnerskap med bl.a. Åbolands Skärgårdsstiftelse och kan uppnå målsättningar i samband med bevarande av en livskraftig skärgård via Stiftelsen.

A och O i att utveckla ett "brand" är naturligtvis själva innehållet som det representerar. Skärgårdshavet med sin natur och kultur har redan ett värde i sig själv. Det är viktigt att satsa mycket på att i ett enkelt format presentera biosfärområdets budskap. Man måste söka efter enkla definitioner och klara exempel, som ändå inte lämnar bort det väsentliga. Att grundligt klargöra för begreppet hållbarhet i olika sammanhang, så att beaktandet av hållbarhet blir en grundläggande del av regionens verksamhet. Här är informationsverksamheten mycket betydande för att både sprida information om verksamheten och för att förtydliga vad biosfärområdet är för något. En stor utmaning och samtidigt en viktig målsättning är att invånarna kan uppleva biosfärområdet som sitt.

I dagens samhälle uppskattas och eftertraktas allt mer rena, lokala råvaror och lokalt förädlade mathantverk. Inom biosfärområdet skulle det finnas utrymme för flera gånger mera produktförädlare. Mathantverk är ett begrepp som står för hantverksmässig, småskalig livsmedelsförädling, där man undviker tillsatssämnen och resultatet är unika kvalitetsprodukter. Detta kunde vara en utmärkt nisch för skärgårdens mångsysslare. Sommartid är efterfrågan på råvaror och produkter många gånger större än utbudet.

Verksamhet med anknytning till biosfärområdet under år 2014:

Verksamhetsplanens åtgärder	Beskrivning av förverkligandet	Ansvarig part, samt medel för förverkligande
Branding av Åbolands skärgård och biosfärområde. -samarbete med turism och marknadsföring vid kommunerna	-Kommunerna deltog i jubileumsåret genom att lansera en flagga för Skärgårdshavets biosfärområde. Man flaggar nu på 7 ställen i kommunerna. -Jubileumsåret fick bra med synlighet. Pargas NYT-bilaga hade ett uppslag om biosfärområdet i varje nummer.	Kommuner och biosfärområdeskontoret. Jag är en del av biosfären-projektet (EU/Leader). Projektledare: Sonja Tobiasson.
Främja småskaligt företagande i biosfärområdet som beaktar ekologiska och	-25 personer deltog i utbildning i mathantverk och 16 gjorde slutprovet (se närmare beskrivning nedan)	Mathantverk i Åboland – projektet. Finansiärer: NTM-centralen, kommunerna. 2013.

<p>kulturella värden. -Man främjar mathantverk som koncept och som näringsgren i biosfärområdet. -Söker fortsatt projektfinansiering.</p>	<p>-man planerade ny verksamhet för att stöda mathantverkare i regionen.</p>	<p>Bra Mat i Västnyland/ Novia Raseborg, Ann-Louise Ehrlund (namn.efternamn@novia.fi) MASVA –Kimitoön, Mats Nurmio (namn.efternamn@kimitoon.fi) Novia/ Åboland och Raseborg – Utbildningsprogram för produktutveckling inom mathantverk. Gerd Kummel-Kunnas (namn.efternamn@novia.fi) Kommunerna, företagare, koordinatör.</p>
<p>Utveckla samarbetsmöjligheter med företag och evenemang. -Man utvecklar idén om ambassadörskap och partnerskap inom biosfärområdet.</p>	<p>-Två ambassadörer utnämndes inför jubileumsåret, Jan-Erik Karlsson, Nagu och Daniel Wilson, Rosala. -Man uppmanade privata personer och föreningar att delta i jubileumsåret med en insats för biosfären. Olika sorters insatser förverkligades. - Korpo Sea Jazz gav ett uppslag i programbladet för god miljöråd till publiken</p>	<p>Biosfärområdeskontoret, lämpliga samarbetspartners. Jag är en del av biosfären-projektet (EU/Leader). Projektledare: Sonja Tobiasson.</p>

En insats för biosfären – en insats för din närmiljö

Projektet Jag är en del av biosfären hade en ambitiös verksamhetsplan med huvudsakliga målsättningen att engagera individer och grupper att göra något för sin egen närmiljö. Dels ville man direkt uppmana folk till insatser och dels engagera genom att inspirera och ge kunskap under olika evenemang som projektet deltagit i eller arrangerat. I samband med detta är också en viktig målsättning att göra biosfärområdet mera känt lokalt, regionalt och nationellt.

Under jubileumsåret uppmanades alla intresserade att delta med något program eller någon insats för närmiljön, antingen natur eller kultur. Projektet jobbade aktivt med att hitta lämpliga sätt för olika grupperingar att delta med en insats. Alla insatser har fått synlighet under jubileumsåret! För att engagera andra så skrevs det om alla insatser i en jubileumsblogg på hemsidan och sedan samlades alla insatser på en gemensam sida. För att engagera samarbetade projektet med olika organisationer och evenemang. Man samarbetade även med möjliga finansiärer för små projekt, såsom t.ex. Skyddsfonden för Skärgårdshavet. I bästa fall kunde det även skapas modeller för mera långsiktiga partnerskap mellan biosfärområdet och olika skärgårdsaktörer eller andra intresserade. Det fanns inte budgeterade medel för att förverkliga insatserna, eftersom utgångspunkten var att den person eller grupp som vill göra en insats, gör det på eget initiativ med vilja och hjärta som ett bidrag till den egna närmiljön. Den synlighet som insatserna fått, bildar ett pärlband som kan inspirera andra och blir en självgående verksamhet.

Man kan konstatera att det för att nå olika målgrupper framförallt lönade sig att arrangera evenemang direkt anpassade till olika målgrupper och teman. För att engagera den stora massan till mera slumpmässigt valda insatser skulle det behövas stora marknadsföringskampanjer som når en bred publik, vilket man inte kunde förverkliga inom ett utvecklingsprojekt av den här typen. Men genom olika sorters evenemang där man närmar sig specifika målgrupper, så kan man göra större nytta. Därför har vi också valt att satsa våra resurser på att genom projektets evenemang engagera och ge beredskap åt så många som möjligt till att själv göra kloka beslut om hållbara lösningar i sin egen vardag.

Projektet lyckades trots det engagera en del individer och grupper utanför evenemangen, men närmast genom direkt kontakt. Människor vill helst ha kan konkreta

uppgifter på vilket sätt de kan göra en egen insats för miljön. Exempel på insatser som uppstått spontant är t.ex.

-mathantverkaren Ami Storgårds från Jälist gård i Nagu, valde att delta genom dela ut av sitt nya hantverksbröd till seniorhemmet Grannas och dagiset Karusellen i Nagu.

-En annan är Korpo Sea Jazz som erbjöd ett uppslag i programbladet, där projektet fick föra fram en hälsning till festivaldeltagarna.

-Projektet deltog också i Håll skärgården ren rf:s kampanj "Snygg Beach" genom att hjälpa till med att engagera till och arrangera städningar inom biosfärområdet. Det ledde till ett även för framtiden intressant samarbete och exempel på hur man borde sammanföra skärgårdens resurser för att nå större resultat. Biosfärområdet utvecklade tillsammans med Jurmoborna en bra modell där man engagerade besökare till att städa stränder. I samband med turistverksamheten på ön uppmanade man besökare till att ta påsen i hand och göra en insats för Jurmo. Man engagerade också en stor grupp elever från åk 7 i tre skärgårdsskolor att tillsammans städa stränder på Jurmo. Ett annat viktigt städobjekt var jordbrukaren Jan-Erik Karlssons betesmarker på Mjoön och Fårön.

-Biosfärområdet har också i samband med projektet engagerat företagare att delta i nationalparkens utfärdsvecka med nya programpaket som presenterar människan i naturen. Man testade bl.a. ett nytt koncept kallat Smakrundan, på Norrstrandsvägen på Nagu Storlandet. Man uppmanade folk att cykla runt längs med Norrstrandsvägen för att besöka 5 mathantverkare och livsmedelsproducenter, som alla ställde upp med smakprover, matförsäljning och produktförsäljning.

-Skärgårdskvinnoseminariet som är ett årligen återkommande seminarium för skärgårdskvinnor som ordnades i Korpo den 26-28.9. Planeringsgruppen för Skärgårdskvinnoseminariet hade redan i planeringsskedet meddelat att de vill vara med och göra en insats för biosfären och Skärgårdshavet. Lördagen den 27.9 företog hela seminariet bestående av ca.90 kvinnor en utfärd till Berghamn i Nagu skärgård där kvinnorna röjde ett strandbete från hyggesrester och några andra städade en strand från mestadels plast. Personal från Forststyrelsen och biosfärområdet deltog som handledare och guider.

-För att engagera flera till insatser ordnade biosfärområdet två projektverkstäder för föreningar och arbetsgrupper för att diskutera möjliga insatser och finansiering av dem. Projektverkstäderna hölls i november i Nagu och Kimito. Projektfinansiärer inbjöds också till verkstäderna.

- Årets sista åtgärd som var att tillverka en fimpburk är också en åtgärd för miljön. Målet är att minska mängden tobaksavfall i naturen.

3.2. Allmänt

Den allmänna verksamheten för biosfärområdet befattar informationsverksamhet och upplysning om programmet för biosfärområdet och Skärgårdshavets biosfärområde, samarbete och kommunikation nationellt och internationellt, samt övrig verksamhet som främjar biosfärområdets verksamhets utveckling och stöder biosfärområdets uppgift att fungera som modellområde för hållbar utveckling. Skärgårdshavets biosfärområde strävar efter att vara representerad vid för området viktiga regionala forum för hållbar utveckling och även i mån av möjlighet vid nationella och internationella forum.

3.2.1. Upplysning och information

Verksamhetsplan	Förverkligade Åtgärder	Ansvarig part, samt medel för förverkligande
Informera via hemsidorna, med en grundpresentation av biosfärområdet och med möjligheter till uppdatering av för biosfärområdet betydande verksamhet.	-Man har satt in projektinfo och viktiga dokument och uppdaterat händelser och insatser om jubileumsåret på den nya jubileumssidans blogg och händelsekalender.	<i>Koordinator, avdelningsassistenten, samt andra</i>
Använd sociala medier. Twitter och Facebook.	-Speciellt Facebook har använts aktivt som informationskanal (214 personer/FB sidor som gillare)	<i>Biosfärområdeskontoret.</i>
Info via kanaler hos samarbetspartners.	-Kommunerna har spridit info om händelser via sina hemsidor. -Pargas NYTT gav utrymme i varje nummer under året.	<i>Biosfärområdeskontoret, kommunerna, NTM-centralen</i>
Utveckla standard informationsmaterialet.	-En ny broschyr på 3 språk trycktes och delades ut	<i>Biosfärområdeskontoret Jag är en del av biosfären-projektet (EU/Leader). Projektledare: Sonja Tobiasson.</i>
Nyhetsbrev, minst 2 nummer/året.	-2 nyhetsbrev publicerades	<i>Biosfärområdeskontoret, samarbetspartners</i>
Presentera biosfärområdet vid seminarier och andra tillställningar lokalt,	-31.1 Skärgårdseminarium i Åbo. Presentation av skärgårdsaktörer. -Skärgårdshavets Dag den 1.6 i Forum Marinum i Åbo: utställningen Under Ytan och	<i>Koordinator, samarbetspartners och ambassadörer. Jag är en del av</i>

<p>nationellt och internationellt.</p>	<p>barnanpassat program med undervattenstema -Skärgårdskvinnoseminarium 27.9 i Korpoström och på Berghamn i Nagu skärgård. -Åbodagen den 21.9 på stadshuset i Åbo. Skyddsfonden för Skärgårdshavet bjöd in alla projekt som den understött för att berätta om sitt program. Projektet hade en bildshow med evenemangsbilder och broschyrbord. Utställningshallen besöktes av 4500 personer. -16.11 UNESCO:s vetenskapliga programs koordinatörer i Finland höll möte. Biosfärområdena, Geoparken i Rokua och alla världsarvsområden presenterade sig och berättade om sin förvaltning.</p>	<p>biosfären-projektet (EU/Leader). Projektledare: Sonja Tobiasson.</p>
<p>Presentera biosfärområdet från olika synvinklar i radio, tidningar och tidskrifter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tidskriften Skärgården • Finlands natur och Suomen luonto • Lokala dagstidningarna 	<p>-Tidskriften Skärgård publicerade ett jubileumsnummer 1/2014 för biosfärområdet och nationalparken och ett nummer 4/2014 om skärgårdsaktörer var både biosfärområdet och Skärgårdsstiftelsen presenterade sig</p>	<p><i>SIÅA, koordinatör, samt andra, Jag är en del av biosfären-projektet (2014 Leader)</i></p>
<p>Biosfärområdet synligt i samband med skyltning eller med något symboliska objekt i regionen.</p>	<p>-1.10 vajade biosfärområdets flaggor i 7 flaggstänger i båda kommunerna. Infoskyltar skall ännu tryckas. -I september tillverkades bomullskassar att delas ut på seminariet Islands and Island Life och därefter.</p>	<p><i>Biosfärområdeskontoret, Kommuner, Skärgårdscentret</i></p>

Biosfärområdets bomullskass med projektets slogan "I am a part of the Biosphere"

Synlighet i medierna:

- Alla evenemang puffades i de lokala medierna
- Bo Magnussons artikel i Geografiska Notiser 2/2014. En tidskrift för geografilärare.
- Det gjordes en filmsnutt för regionala nyheter i Japan gjord av Fuji TV om Skärgårdshavets Biosfärområde och matrelaterad verksamhet.
- Bioblitz i ÅU och TS (kanske ännu i Luonnontutkija)
- Finlands Natur 3-2014 – Finlands första Bioblitz
- Islands and Island Life fick synlighet i ÅU och YLE Vega före evenemanget
- NordMAB mötet uppmärksammades i ÅU 3.10.2014
- Flaggorna uppmärksammades i ÅU 10.10.2014
- Pargas NYTT hade ett uppslag om biosfärområdet i varje nummer
- Facebook 214 som följer med sidan

De elektroniska nyhetsbrevens finns på biosfärområdets hemsida:

www.skargardshavetsbiosfaromrade.fi/material/dokument

3.2.2. Representation, arbetsgrupper

Grupper:

- Skärgårdshavet-arbetsgrupp inom Pro Skärgårdshavet –programmet, koordinatören är som sekreterare. NTM-centralen/miljö.
- Skärgårdshavets samarbetsgrupp/ Naturturism. Forststyrelsen.
- Ledningsgruppen för Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi
- Utskärsdelegationen (ej medlem)
- Åbolands Skärgårdsstiftelse, sekr.
- FÖSS –Finlands öar rf. styrelsemedlem.

3.3. Internationellt och nationellt samarbete

Verksamhetsplan	Åtgärder	Ansvarig part, samt medel för förverkligande
<p>Dela erfarenheter och kunskap med Norra-Karelen biosfärområde.</p> <p><i>-samarbete i fråga om MAB verksamhet i Finland</i></p> <p><i>-Utveckla konkret samarbete mellan områdena</i></p> <p><i>-främja nationell synlighet av programmet tillsammans</i></p>	<p>-koordinatörerna höll varandra uppdaterade om aktualiteter</p>	<p><i>Koordinator, styrgrupp; Norra Karelen biosfärområde, nationella representanter</i></p>
<p>Skärgårdshavet ansvarar över NordMAB. Utveckla samarbete inom NordMaB och utbyte av erfarenheter och idéer.</p> <p><i>-främja kommunikation och kännedom om varandra mellan NordMAB biosfärområden</i></p>	<p>-1-3.10 NordMAB motet hos Skärgårdshavets biosfärområde. Deltagare: 16 pers från 5 länder. Estland, Sverige, Kanada, Österrike och Frankrike. Från Finland deltog även Päijänne-området.</p>	<p><i>Styrgrupp, biosfärområdeskontoret, NordMaB samt nationella representanter.</i></p>
<p>Utveckla samarbete inom nätverket för Öbiosfärområden.</p>	<p>-koordinatören deltog 17-20.6 i mötet för biosfärområden på ö- och kustområden på Palawan i Filippinerna.</p>	<p><i>Koordinator</i></p>
<p>Besök från andra biosfärområden</p>	<p>-29.10 Besök från biosfärområdet i Gochang i Syd Korea. Presentation på biosfärområdeskontoret i Korpo och besök till Skärgårdscentret.</p>	

4. Rapportering och utvärdering av verksamheten

Rapportering sker genom att koordinatören sammanställer en verksamhetsberättelse årligen, som sedan behandlas av styrgruppen och ett sammandrag presenteras på vinterträffen. På så sätt utvärderas verksamheten under programmet för biosfärområdet.

Till Unescos sekretariat sker rapportering var 10:nde år, närmast som en självanalys av ens egen verksamhet. Senaste rapportering skedde år 2006. Sekretariatet kan även be om andra rapporter.

Uppföljning av biosfärområdets verksamhet borde ske regelbundet. Man skulle behöva en lämplig modell för uppföljning av målsättningarna för strategin. Även en bredare uppföljning av målsättningarna inom biosfärområdet också utanför programmet skulle vara till nytta för biosfärområdet. Denna kunde baseras sig på Åtgärdsplanen för Åbolands yttre skärgård, som gjorts under FN:s Millennium Ecosystem Assessment – program.

5. Sammanfattning

År 2014 firade Skärgårdshavets biosfärområde 20 års jubileum. Man inledde året med en vinterträff och jubileumsfest i Skärgårdscentret Korpoström. Vinterträffen behandlade skärgårdsutveckling i biosfärområdet under senaste 20 år och det gjordes intressanta tillbakablickar om naturen, turismen och biosfärområdets verksamhet. Dagen kronades med en festmiddag med musik av unga och äldre förmågor på blåsinstrument från Korpo och Aspö spelmän. Det var glädjande att 110 personer deltog, bland dem invånare, föreningsrepresentanter, forskare, tjänstemän från såväl kommun, som både miljö- och undervisningsministeriet. Projektet Jag är en del av biosfären bidrog till jubileumsåret med olika evenemang och genom att engagera privata personer, föreningar och organisationer till att delta i jubileumsåret med en insats för biosfären. Projektet beviljades finansiering av EU:s Leader-program och startades upp 1.11.2013. Projektet kom bra igång trots en lite försenad start. Den 1.1.2014 anställdes Sonja Tobiasson som projektassistent. Man började genast med att planera den mobila utställningen, som fick namnet "Skärgårdshavet under ytan". Utställningen gjordes genom samarbete med Åbo Akademi och Åbolands Fiskarförbund. Man beslöt att begränsa den temamässigt till Skärgårdshavet under ytan, men ändå lyfta fram ekologi, kultur och näringsliv. Utställningen består av sju rollups, vilket kändes som en lämplig mängd för att den skall

vara mobil och lätt att låna ut. Utställningen har sedan den blev färdig cirkulerat i Åboland, ända från Houtskär till Pargas. Man satsade också första tiden av projektet på att få ihop en broschyr för Skärgårdshavets Biosfärområde på finska och svenska och engelska. På hemsidan gjordes en egen sida för jubileumsåret med kalender och en blogg för alla insatser som görs. I samband med biosfärområdets vinterträff utlystes för första gången att man gärna får delta i projektet med en insats för biosfären, dvs. för sin egen närmiljö. Biosfärområdet handlar om människan, därför är det viktigt att det upplevs lokalt att alla är en del av biosfärområdet. Alla förvaltar gemensamt det unika natur- och kulturarv som ligger som grund för biosfärområdets utnämning. Det är förstås en utmaning att få människor att identifiera sig med själva begreppet biosfärområde, men det är naturligtvis av större betydelse att man känner sig delansvarig över att upprätthålla en trygg, ren miljö med ekologisk mångfald och rik kultur. Under året har vi kunnat notera många olika insatser allt från Korpo Sea Jazz (annons i programblad), mathantverkaren Ami Storgård (donation av bröd till äldreboenden) och Skärgårdskvinnoseminariet (strandstädning och betesröjning).

Under våren gick sedan en betydande del av resurserna till att planera alla projektets evenemang och samtidigt koordinera olika tillställningar eller närvara på evenemang som kunde vara plattformar för att engagera grupper eller individer till insatser. Man hittade lämpliga samarbetsparter för alla olika evenemang, vilket också var viktigt för projektet. Samarbetet möjliggjorde att man kopplade projektets evenemang till större helheter och nådde flera människor. Exempel på sådana projekt var Håll Skärgården ren rf:s kampanj Snygg Beach och marknaden för hållbara lösningar i samarbete med Pargas stads miljöavdelning och Valonia den 24-25.6 i Sattmark, Pargas och Nagu. Marknaden gav både goda råd och en konkret möjlighet att göra en insats för miljön genom egna hållbara val för hus och hushåll. Marknaden fyllde helt klart en funktion. Marknaden upplevdes som nyttig och lyckad, fast infotältet hade stora utmaningar att locka in folk för en del av infoinslagen. Infotältet besöktes av 75 personer. Många besökare kom målmedvetet med lista i handen för att få svar på frågor och rätta utrustningen för sin fastighet beställd. För att liknande evenemang skall arrangeras så behövs det alltid flera partners. Både företagare och besökare hoppades på att man ordnar marknaden på nytt.

På sensommaren arrangerades Skärgårdshavets Bioblitz, första i sitt slag i Finland. Man samlade sakkunniga på olika artgrupper till Holma i Kimitoön för att delta i en 24h kartering av arter. Allmänheten inbjöds att delta i karteringen för att lära sig om de olika arterna med de sakkunniga. Arrangörerna såg mycket potential i konceptet, som skapade ett fint samarbete både sinsemellan de sakkunniga och mellan dem och lokal befolkningen. Samtidigt samlades värdefullt biologiskt material för nationalparken. I oktober ägde jubileumsårets stora internationella satsning rum. Man ordnade ett internationellt forum om öar och öliv med deltagare från flera länder. Med öforumet ville man kunna koppla samman olika skärgårds- och öforskare och få en bättre bild av vad för forskning som görs. Rubrikerna var bl.a. klimatförändringens påverkan på

skärgården, hur man kan nå energisjälvförsörjning enligt modell Samsö, fritidsbostäder i delad ägo, forskning kring samhällen på fyröar. Seminariet avslutades med en Think tank som diskuterade behovet av en samordning av all öforsknig som bedrivs. Efter forumet inleddes genast NordMAB-nätverkets 3-dagar långa möte. Mötet hölls i skärgården med start i Kasnäs, en dag i Rosala och sista dagen på Brännskär. NordMAB möte ledde till en rivstart på gemensam verksamhet. I slutet av mötet på väg till fastlandet fick mötesdelegaterna beskåda Skärgårdshavets biosfärområdes flagga vaja för första gången i Prostvik, Nagu. Kommunerna och Skärgårdscentret Korpoström deltog i jubileumsåret med att hissa biosfärområdets första flaggor i 7 flaggstänger i båda kommunerna.

Projektet förlängdes till årets slut. Som sista evenemang inbjöd vi föreningar och sammanslutningar till projektverkstäder kring temat "Hur kan vi göra en insats för Skärgårdshavet?" i Nagu och i Kimito. Verkstäderna var planerade med inslag av inspirerande experter på miljöfrågor på land och i vatten som gav en bakgrund till temat och visade på lyckade projekt. Verkstäderna bjöd samtidigt på möjligheterna för föreningarna att hitta varandra för att samarbeta kring något projekt för att åstadkomma mera tillsammans. Två huvudsakliga teman utkristalliserade sig under mötena: dels vassbekämpning och andra strandrelaterade åtgärder och dels en projektidé för yttre skärgårdens besökshamnar, Vårt Skärgårdshav som skulle ha som målsättning att upplysa om Skärgårdshavets tillstånd, om havets betydelse för skärgårdsbon och om hur besökare kan beakta havsmiljön under vistelsen i skärgården.

Projektet Mathantverk i Finland tog slut den 28.2 efter ett mycket intensivt och lyckat år med Finlands första utbildning i mathantverk. Margot Wickström fungerade som projektledare. Tillsammans med Centret för Livslångt lärande vid Novia och projektet Bar Mat i Västnyland, drev man ett utbildningsprogram för mathantverk med fokus på antingen förädling av bär, frukt och grönsaker eller ett för bakning av matbröd och sötbröd. Intresset för mathantverk har varit betydande och kursen var populär och väckte enormt mycket intresse. 25 personer gick kursen och 16 gjorde slutprovet. Detta gav en helt ny grund till utvecklingen av den för skärgården intressanta nischen, att småskaligt förädla kvalitetsprodukter med äkta smaker av lokala råvaror. Mathantverket har nu fått ett fotfäste i Åboland och man smider redan nya projektplaner.

En del av biosfärområdets verksamhet är återkommande varje år, såsom "Biosfärområdet i skolan" med det populära skolsamarbetet i samband med en utfärd till Skärgårdshavets nationalpark som Fortstyrelsen bjuder på. Det här året var det elever från åk 7 från Kyrkbackens skola i Nagu, Skärgårdshavets skola i Korpo och Dalsbruks skola med och man åkte med två blandade grupper under två dagar till Jurmo. Det här året hade man valt att fördjupa sig i avfallssortering och konsekvenserna av skräp i naturen. Man lade extra vikt vid mikroplastens skadliga inverkan i havet. På Jurmo

städade man stränder som en del av Håll skärgården ren rf:s kampanj Snygg Beach. Årets program kändes givande och ett stort mervärde i verksamheten har visat sig vara att ungdomarna samarbetar och träffas.

Samarbete med högskolorna har en stadig grund i de återkommande populärvetenskapliga tillställningarna "Forum för skärgårdsforskning". Man ordnade ett forum med temat "Lokal historia" i april i Korpoström, som drog en publik på ca.30 personer. Forumet uppfyller en viktig uppgift, som länk mellan universiteten och allmänheten och ger en kanal att presentera forskning med anknytning till skärgården, också utanför universitetsvärlden.

Inom tema-området för en levande skärgård är biosfärområdets satsningar starkt anknutna till Åboland Skärgårdsstiftelse, som är en av Skärgårdshavets biosfärområdes viktigaste partners. Brännskärs skärgårdshemman i Nagus södra skärgård fungerar som den relativt nya Skärgårdsstiftelsens pilotprojekt. Man har med biosfärområdets hjälp drivit projekt för att skapa en modell för främjandet av en livskraftig yttre skärgård, genom arrendering av ett skärgårdshemman. Arrendatorn för Brännskär, en ung trähantverkare, Lennart Söderlund, är naturligtvis i en central roll vid planeringen av verksamheten. Under året har man fortsatt utveckla besökshamnen, som ger möjligheter till sysselsättning på Brännskär. Man slutförde projektet Brännskär en knutpunkt i skärgården, där sista byggprojektet var en bastu för besökshamnen och en naturstig. Brännskär är nu året om bebott igen och det finns möjlighet för sysselsättning för åtminstone en invånare, men långsiktigt sätt förhoppningsvis för flera personer. Två företag med hemort på Brännskär har nu grundats, ena är arrendatorns företag Lenn- Art och den andra är Living Archipelago som drivs av Lennart och två samarbetsparter.

Projektet Jag är en del av biosfären har haft en stor betydelse för biosfärområdets synlighet, vilket har stött både allmänhetens deltagande i verksamheten och uppfattningen om att biosfärområdet förvaltas av alla och allas insatser behövs för en hållbar utveckling av skärgården. Det kan leda till att man också kan få biosfärområdet och därmed frågor om hållbara lösningar för människa och natur i skärgården, med i nya sammanhang. För många av de evenemang som ordnats har man redan fått klara besked om att man gärna skulle se att de ordnas på nytt. Även de olika samarbetsparterna har haft intresse av att ordna dem på nytt. Framförallt med hjälp av evenemangen har projektets uppmaning om insatser för biosfären, synliggjorts bättre och man har kunnat engagera specifika målgrupper till för dem relevanta åtgärder. Det behövs olika metoder och rum för att nå en bred publik. Det känns som speciellt viktigt att kunna erbjuda evenemang på lättillgängliga ställen med tydliga teman. Genom samarbete med olika organisationer kan man baka in åtgärder som strandstädning eller röjningstälko i deras normala program och det är ett framgångsrikare arbetsätt än att sprida ett allmänt upprop till enskilda personer. Biosfärområdet gör mest nytta genom olika former av partnerskap med föreningar och andra organisationer eller grupper. All verksamhet som

förverkligas har som huvudsyfte att få folk att tänka till då de gör vardagliga beslut gällande avloppshantering, vad de handlar i butiken, skall de ta buss eller bil eller någon annan handling som kan leda till en hållbar utveckling. Det är dessa insatser som är viktiga!

Budgeten för koordineringen av biosfärområdet år 2014 överskreds. Grundfinansieringen skall täcka kostnaderna för koordineringen, dvs. personalkostnader, inkluderat lokala resor och kontorskostnader. Budgeten tillåter inte mycket extra kostnader, vilket var svårt att hantera under ett så händelserikt år som detta. Fortsättningsvis räcker inte budgeten till möten, evenemang eller marknadsföring. Man hade extra intäkter i och med bidrag för vinterträffen. Under år 2014 satsade man ändå mycket på synlighet och evenemang, vilket Leader-projektets finansiering kunde täcka.

Biosfärområdeskontorets administration sköttes fortsättningsvis av Pargas stad under Näringslivstjänster. Avtalet om samarbete, mellan Pargas stad, Kimitoöns kommun och Egentliga Finlands NTM-central, i förvaltningen av biosfärområdet. NTM-centralen vinner mycket på att sköta koordineringen via kommunerna, och förverkliga verksamheten tillsammans med flera andra samarbetspartners och med det har man kunnat förverkliga många gånger mera, än om verksamheten bundits till endast en organisation. Tyvärr kunde man inte förlänga samarbetsavtalet för mera än 4 månader för år 2015, vilket berodde på ekonomisk osäkerhet och samarbetsförhandlingar hos NTM-centralen. Intentionsavtalet för biosfärområdets verksamhet mellan 7 partners är för perioden 2011-2017 och strategin för samma tidsperiod.
